

Hírlapkönyvtár
Növekedéskönyv
12/329. sz.

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 20 korona, fél-
évre 10 korona. Egyes szám ára 50 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium:
ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

A debreczeni református kollégium tanári- és tiszti-karának újévi üdvözlésére Dr. Baltazár Dezső püspök válasza:

Kedves Barátaim! Minden egyes intézménynek s így a kollégiumnak is, fennmaradása és virágzása három tényező összműködésétől függ, ezek: a szellem, a szerkezet és az anyagi erő.

A debreczeni kollégium szelleme nem lehet más, mint a hithű elődöktől ápolttól, tőlük szent örökségül reánk szállott s tisztos hagyományok patinájával ékes szellem. Ez, az evangéliom örök értékű tartalmából Kálvin által értelmezett, rendszerezett elvek teljessége, vagyis az az igazi református szellem, amely közel négy századon át a megalakulástól kezdve fenntartotta és példaképpé magasztosította a debreczeni kollégiumot. Ezt az ősi termékenyítő és éltető szellemet, amely kegyelettel támaszkodik a régi nagyokról ránk maradt és tiszteletben tartott hagyományokra, meg kell őriznünk nekünk is. Nem szabad attól magunkat sem divatos eszmeáramlatok, sem a közömbösség szele által eltérített hagynunk, mert a múlt iránt való kötelességünket teljesítjük s a jövő biztos alapjait építjük akkor, amikor állhatatos odaadással ápoljuk, védjük, oltalmazzuk a kollégium tiszteletet parancsoló református szellemét.

A kollégium szerkezetét illetőleg az az igazán helyes nézet, amely szerint a debreczeni kollégium erős, fejlődésképes és mindenkor számottevő kulturtényező csakis úgy lehet, ha a tiszántúli egyházkerülettel szerves kapcsolatban összhangzatosan hat és munkálkodik. Minden olyan irányzat, vagy célzat, amely a kollégiumnak autonómiáját úgy akarná értelmezni, vagy továbbfejleszteni, hogy bizonyos ütköztető pontok jöhessenek létre a kerület és kollégium között, elhibázott irányba terelő felfogás. A kerület és kollégium között fennálló évszázados benső kap-

csolat a szellemi és anyagi kölcsönhatás áldásos bizonyossága s az együttműködésre a kollégium annyival is inkább kötelezve van, mert hiszen ez nem olyan szabadszervezet, mely önmagából alakult és fejlődött, hanem, történelmének tanúsága szerint, jöltevők adományából és alapítványából gyarapodó és gyümölcsöző olyan köz-kincs, amely épen eme jellegénél fogva világolni, fényleni, használni és szolgáltni tartozik az egész kerület, sőt az egyetemes református egyház és szeretett hazánk javára. A homlokzatának felirata szerint is, nem Debreczen, még csak nem is a tiszántúli egyházkerület, hanem a magyarországi helvét hitvallást tartó ekklezsiák adakozásából épült, jeléül annak, hogy szerkezetével az egyetemes egyház szervezetébe bekapcsolódnia és azzal együtt a közre áldásosan működnie életérdeke, életfeladata.

A kollégium anyagi helyzetére bizony ránehezedett az idők viharos járása. De én nem csatlakozom azoknak a csoportjához, akik kicsinyhitűséggel és kétségeskedve tekintenek a jövőbe. Az egyházpolitikának napjainkban aktuális kezdeményezései és mozgalmi minden valószínűség szerint és az eddigi információk alapján bizonyosan meg fogják adni a módot a segítségre és gyámolításra már csak azért is, mert a kerületünkre eső összeg, bizonyos részében, a háborúban kárt szenvedett iskolák javára is fordítható.

Lendüljön tehát szellemetek az eszmék világának művelésére, vessétek kezeiteket, mint vetettétek eddig is, a tisztos munkára. Én Elnök-társam nevében is biztosítalak titeket arról, hogy segítségetekre leszünk. S ha a szellemi tehetségek eme társaságában a vezéri szerep viszonylagosan illethet is meg, de mindenesetre előtetek akarok járni a kötelesség hív teljesítésében és egyházunk s hazánk javának munkálásában.

Egyház

Református anyaszentegyházunk építése.¹

Egyházi lapjainkban sok tudós és jóakarató cikkben tárgyalták már református keresztyén anyaszentegyházunk hitéletét és kormányzását, mindazáltal engedjék meg nekem, hogy elmondhassam szerény nézetemet úgy, amint mi közönséges emberek jónak látnók. Talán nem lesz helytelen, ha annyi sok vezető személyiség gondolatvilágába a közönséges egyháztag gondolatvilága is belevegyül.

I. *A lelkészekről és evangélistákról.* A magyarországi református anyaszentegyház mindig rendkívüli gondot fordított arra, hogy lelkészei (régében tiszteletes és tudós prédikátoraik, hejh de szép és tisztos titulus is volt az) minél tudósabbak, képzetebbek legyenek, hogy szent és magasztos hivatásukat minél jobban betölthessék. Az utóbbi időben református egyházunk vezető tényezői igen sokat foglalkoztak ezzel a nagyon fontos kérdéssel, igen sok oldalról megvitattván azt. Hogy mennyire nagyra óhajtom becsülni a lelkésznek igazán nagyértékű kiképzését, tudását, tudásával párosult, tüzben megpróbált evangéliomi szent hitét, azt mindjárt a javadalmazásával kívánom, vagy óhajtanám megmutatni. A gyűléseken elhangzott beszédekben, vagy nyomtatott cikkekben kifejtett kívánságokat megkülömböztetett tisztelettel honorálom a magok teljességében, egyszersmind azonban megjegyzem, hogy szerény véleményem az, hogy a lelkész javadalmazását minden más közbejövő magán személy, vagy állami dotáció kipótlása nélkül, a maga teljes egészében a hívek, vagy gyülekezetek a magok sajátjából fizessék meg. Hitében szabad egyház; cselekedeteiben független igehirdető: ez az igazi református keresztyén anyaszentegyház. Szerintem az Isten háza építését, fenntartását s az azzal járó szolgálatokat, u. m. az igehirdető, énekvezér, egyházfi, harangozó fizetését mind-mind a hívek áldozatkészségéből kellene teljesíteni. Micsoda szomorú dolog az is, hogy keresztyén egyházak gyermekeinek hittanban való taníttatásáért a hittanórák díjait az állampénztár fizeti. Bizony az ilyen hittanórán nem is az istenfiúságra vezérlés a cél, hanem csak a dogma tanítás.

A lelkészképzést nagyra értékelem, becsülöm és kívánatosnak is tartom, hogy a lelkészek minél nagyobb képzettséget és tudást sajátítsanak el. De viszont *épen emiatt* a képzettségök miatt van egy hiány az Isten igéje hirdetésénél, az tudniillik, hogy magas iskolázottságuk és neveltetésük miatt nagyon sok helyre nem tudnak eljutni. A mezőtúri 72 ezer katasztrális hold területen

¹ E cikksorozat egyik-másik részlete nem egyezik a szerkesztőség nézetével; mivel azonban a cikkirót a jószándék sarkalta szólásra, közöljük írását, teret nyitva a hozzászólók előtt is. Szerk.

pl. van 1000 család 4—5 ezer tanyán lakó lélekkel, akikhez a három lelkész közül egyik sem tud hozzájuk férközni idő, távolság vagy műveltségük miatt. De mi is 3 lelkész 22 ezer lélek őrizetére és gondozására. Így nagy részök vagy ritkán, vagy sohasem hallja prédikálni Isten igéjét s az Ő kegyelmes üzenetét; pedig az Úrnak azok is elhívott gyermekei volnának, sőt az egyház, mint tagokat, számlálja is őket, még adót is fizettet velök — de legeltetni, táplálni hejh de nagyon soványan. És ez nemcsak a mezőtúri kültelken van így, hanem az összes alföldi tanyákban elszórt híveinkkel, valamint a missziói egyházak kis faluceskáiban is.

Ezek láttára és megtapasztalása után úgy gondolom, hogy nemcsak kívánatos, de egyenesen szükségszerű parancsoló kötelesség az *evangélisták* mielőbbi beállítása. Ezek oly egyháztagok lennének, akik a gyülekezet előtt életökkel bizonyosságot tettek az egyházban arról, hogy őket a Krisztus szerelme hajtja, ők erre a magasztos hivatásra Istentől elhívottaknak érzik magokat. Az ilyeneket az egyház saját költségén elküldené rövid tanfolyamra, mely után kiküldené az elszóródottak megkeresésére, mert meg vagyon írva „Elmenvén stb.“, egyedül csak Ő mondhatta „Jöjjetek énhozzám!” Hogy a gyümölcsfa minél több gyümölcsöt teremjen, ahhoz nemcsak vastag és erős gyökér-ágakra van szüksége, hanem vékony hajszálygyökerekre is; az Isten országának földi intézményében, az anyaszentegyházban is, a nagy, tudós, erős prédikátorok mellett, szerény nézetem szerint szükség volna evangélistákra is, hogy minél több gyümölcsöt teremjen.

Tisztelettel elismerem, hogy a szétszórtak keresésében folyik némi munka nálunk; de méltóztassék megengedni, sokszorosan több az elmulasztott tennivaló. S ezekét az elmulasztott tennivalókat, úgy gondolom, sokkal jobban, sokkal sikeresebben tudnák s alkalmaztatásuk esetén fogják is elvégezni a kisebb igényű evangélisták, mint a nagyképzettségű, a tudós s ezáltal nagyobb igényű lelkészek. Ez utóbbiak már műveltségüknél fogva sem tudnak úgy odaférközni azokhoz az egyszerű, bizony nagyon is földhöz ragadt egyénekhez, mint az egyszerű evangélisták. Aztán meg az evangélisták alkalmazásával nem lennének ezután baptisták vagy nazarénusok azok, akiknek eddig nem volt alkalmuk egyházunkban arra, hogy prédikálják a Krisztust.

II. *Lelkészwálasztás.* A lelkész vagy prédikátor választás csak meghívás útján keresztyéni. Pályázat útján semmiképen nem az; mert Csel. 123-ban nem Barnabás és Mátyás állott elő magokra mutatva, hogy ők alkalmasok, hanem a már meglevő vezetőség állította őket a gyülekezet elé, hogy mindegyik alkalmas. Szükség pedig csak egyre volt, így imádkozva sorssal választák Mátyást. — Minden más mondhatja, magára mutatva, hogy őt válasszák meg, mert igen alkalmas, csak az Isten szolgálja nem. Ennek alázatossággal kell várnia az elhívást, vagy reá eső választást. Mert én szerintem elsősorban a gyülekezetnek van szüksége az Isten szol-

gájára és csak másodsorban annak a gyülekezetre. Ez a nézőpont ad neki fenséges tekintélyt s ez ad neki — az Írás ama mondása szerint: a munkás méltó az ő bérére — illő és tisztességes javadalmazást is.

Az Isten szolgájának megválasztása tehát az egyház, illetve gyülekezet hívő, imádkozó és bölcs keresése folytán csak meghívás útján keresztyéni. Erre a bölcs keresésre neveltesék rá a presbiterium, hogy ezt a magasztos hivatását — amikor arra szükség van — mindig hívő, imádkozó lélekkel tölthesse be. Minden presbiteriumnak elengedhetetlen kötelessége az, hogy az egyház vezetőségeit, lelkipásztorait, prédikátorait, valamint egyházunk történelmét minél szélesebb körben ismerje. Erre neveljék rá a presbiteriumot a lelkipásztorok s akkor mindjárt tisztábbak és keresztyénebbek lesznek a lelkészválasztások.

Horváth Károly,
presbiter.

(Folytatjuk.)

Közelet

Az 1848: XX. t.-cikk végrehajtásáról

szóló javaslat indokolását ismerteti a róm. kath. *Egyházi Közlöny* s azzal végzi, hogy a protestánsok nagyon meg lehetnek elégedve az új törvényjavaslattal. Hát mi bizony nem vagyunk valami nagyon megelégedve. A gróf Apponyi első kultuszministersége idején megkezdett (de még 1904. évi megállapodáson alapuló) segélyezés szerint a két evangélikus egyház évi segélye 1909. évtől kezdve 3 millió korona volt, mi *időközben költségvetésileg 5.047,800 koronára emelkedett*. Most ehelyett fogunk kapni (a unitárius atyafiakkal együtt összesen) 8 millió koronát. Vagyis az egész emelkedés évi 3 millió sincs. Ezt kapjuk annak fejében, hogy róm. kath. testvéreinknek kiadatnak az összes alapítványi vagyionok. Pedig csak a vallás, tanulmányi és egyetemi alapok vagyona csak földben több kétszáz ezer holdnál. De ne tegyünk összehasonlításokat, csak nézzük a magunk baját. Tisztán áll mindenki előtt, hogy *adócsökkentésre* sokkal több pénz kell ma, a háború és drágaság miatt, mint amennyi az 1904. évi számítások szerint elég volt, hiszen minden egyház költségvetésében jelentékenyen nőtt a szükséglet (csak egy ablakbetörés is nagy pénzbe kerül ma!) s apadt (sok kenyérkereső kora halála miatt) az adóból befolyó fedezet. Szintúgy sokkal nagyobb az *egyházi közigazgatás szükséglete*. Hogy egyebet ne mondjunk: tisztviselőink fizetésére is sokszorosán több kell, mint 10 év előtt elég volt. Ha például ma a püspökünknek évi százezer koronát adnánk, az aligha érne többet, mint békében 24,000 korona. Espereseink az évi 1500 koronából azt az öltözet ruhát (cipővel, kalappal) tudják kifizetni, amit hivatalos útjaik alatt elnyúnek. Nyomtatási költségek, útiköltségek

stb. nem teljesíthetők a régeinek háromszorosából sem. A *lelkészi nyugdíjintézet segítésére* is nagy summa kell. Nyugdíjas öreg lelkészeink s lelkésznéink nyomorúságnak vannak kitéve a mostani segély mellett. Évi 840 korona mellett a magános asszony is az éhenhalás veszedelmével küzdhet. Hát aztán az évi juttatásból nem segélyezhető célok? *Iskoláink* a lerongyollás veszedelme elé néznek. *Nagyobb intézeteink* deficitje a háború alatt hatalmasra szaporodott. *S a lelkészek fizetésével* mi lesz? Nem nagyon remélhetjük, hogy az állami fizetésekiegészítést külön felemelik, hiszen az lesz az érv, hogy úgy is sokat kell adni egyházi célokra. S mondja meg akárki, *ha nem terményből áll a fizetés*, lehet-e megélni évi 1600 koronából, nem egyetemi képzettségű embernek, hanem akárkinek? Nohát: szegények voltunk eddig is, szegények maradunk ezentúl is. Ebbe csak beletörődünk, de azt már ne kívánja tőlünk senki, hogy szegénységünk emez állandósításától még el is legyünk ragadtatva.

Emlékirat

a Topánfalván szervezendő református missziói egyház, — építendő Vasvári emléktemplom, lelkészi lakás és elemi internátus ügyében.

A reformáció négyszázados évfordulóján régi szükség, régi reménység kér támogatást a testvériség nevében. Az Isten- és emberszeretet diadalmas törvénye parancsolja, diktálja nekünk azt, amit ideírunk.

Lesznek, akik meghallgatnak bennünket és segítségünkre jönnek néhány fillérrel, egy gondolattal, egy bátorító szóval, vagy legalább egy biztató pillantással. Lesznek, akik elmennek mellettünk sötét közömbösséggel. A jerikói út megsebesített, kirabolt utasának is nehezen akadt irgalmas samaritánusa. Áldja meg az Isten mind a két kezével azokat, akiknek a szíve felénk fordul. Áldja meg azokat, akik szóra sem méltatnak világosság és szeretet lelkével. Nekünk szólnunk kell, mert a lélek kényszerít, mert a tizenkettedik órája ütött a dolognak. Szólnunk kell, mert a biblia is biztat: Aki kér: kap, aki keres: talál, aki zörget: annak ajtót nyitnak.

Nyolc esztendeje, hogy megalakult a topánfalvi református fiókegyház. A reformátusok száma a nyolc év alatt még egyszer annyi, — mint amennyi volt. Az újonnan alakult s alakulandó iparvállalatok révén még nagyobb szaporodásra lehet, sőt kell számítaniunk. Templomunk nincs. Az istentiszteleteket az állami iskolában tartjuk. Úgy érezzük, egy templom sokkal közelebb vinne bennünket a jó Isten szívéhez, s a többi három felekezettel, ha számban nem is: egyenlővé tenne. Ezt beszéli hivatásunk arcán a sóvárgás, ajakán a csendes, nem minden ok nélkül való panasz. Körülöt-

tünk egyik oldalon a Biharig, másik oldalon az Aranyos várfalvi rónájáig népes szórványok várnak tikkadt lélekkel nagyobb lelki gondozásra. Itt a havasok csendességén elhagyottan élő szívek „oly termékenyek, mint a rengeteg szüzirtásai. Harminc, hatvan, száz annyit teremnek,“ csak legyen Topánfalvának rendes missziói lelkészége s épüljön fel a temploma.

Életünk megmenekült a véres zürzavarból. Munkára kötelez a hála, munkára szólít a jövő. Az aratni való nagyon sok lesz s az arató nagyon kevés. Hány drága élet aludt ki, hány erős munkás kéz meredt bénává! Majd megmondja a szomorú statisztika. Füstön, tűzön, vérpatakokon átgázolt életünk szép, nagy rendeltetés lesz, mintha újonnan vett ajándék lenne áldott kezéből a kegyes Istennek.

Kapcsoljuk össze a Topánfalván szervezendő missziói egyház s építendő Vasvári emléktemplommal a havasokra szakadt erdőörök, csendőrmesterek gyermekei s elhagyott szegény hadiárvaik számára alapítandó elemi iskolai internátus ügyét. Akármilyen valóságos, öleljük magunkhoz az elhagyott szegény árva gyermekeket a Krisztus szerető szívével annál nagyobb, annál mélyebb szeretettel, mennél jobban letiporta vagy felégette jövőjük arany kalászos vetését a háború.

A lelkes ekesszólás kitett magáért emberül a négy százéves évforduló ünnepélyein. Gyönyörű, magasztó volt minden, de még szebb lesz cselekedetekkel ünnepleni tovább s a reformáció folytatásaképpen fölépíteni a szeretet adományaiból a topánfalvi református egyház Vasvári emléktemplomát, lelkészi lakását s az elemi iskolai internátust. Vasvári emléktemplomot, melynek tövében növekedjenek a havas ártatlanságai harmatos tisztaságban s reménységes bizakodó erőben. Vasvári emléktemplomot, nem ütköző pontul, hanem közös oltárképpen, ahova a világháborúban velünk együtt vérzett románság is imádkozni járjon.

Vasvári szívében a testvériség, a megértés, a békés megegyezés szent szeretete s reménysége lakott. Ennek lobogóját tűzzük az alapítandó, építendő intézmények bástyafokára mi is. Az a Vasvári relif, melyet, ha sikerül megépíteni, a templomban helyezünk el, szimbólikus emléke lesz a világháború Vasvárihoz hasonló ifjú halott hőseinek is.

Alázatosan kérjük tehát lelkész testvéreinket a következőkre: Egy héttel előtte felhíva a hívek figyelmét, prédikáljon minden lelkész erre a célra nyílt perselygyűjtéssel. E mellett, ha más alapja nincsen, az adósegélyből szakítson el erre minden presbiterium egy-két koronát. Az adakozás ügyét presbiteri gyűlésben tárgyalassa minden lelkész. Van nekünk szívünk, van anyagi erőnk is, csak lelkesedésünk kitartásunk legyen s megmozdul a csontokkal rakott mező.

Tudjuk, hogy sok nagy szükség vár megelégitésre, de a gyűjtésre ez az idő a legalkalmasabb. Írva van a

bibliában: „Akkor szólítá az Úr Mózeset, ezt mondván, szólj az Izrael fiainak, hogy vegyenek az ő munkájukból és adjanak nekem ajándékot. Minden embertől, akinek szíve szabad akarhatja szerint hajol az adásra, vegyetek nekem ajándékot.“ (II. Móz. XXV. 1—2.) Édes boldogságtól árad meg a szívünk, könnytől lesz harmatos a szemünk, amikor olvassuk, hogy hordott kincses garmadába sok, sok mindent a máskor lázadó, kicsiny hitű nép, aranyat, ezüstöt, rezet, selymet . . . Utoljára még kiáltani kellett, hogy ne hozzanak már több ajándékot.

Az adományokat a topánfalvi takarékpénztár címére kérjük. Célunk egy: mindent Isten dicsőségére!

A topánfalvi református fiókegyház tanácsa nevében és megbízásából.

Kérésünket megújítva vagyunk hálás köszönettel és kitűnő tisztelettel

Topánfalva, 1917 december hó 12-én.

Dr. Gruber József
főgondnok.

Füzessy Géza
református lelkész

Irodalmi szemle

Látások könyve. Beszédek, elmélkedések. Írta Ravasz László. „Az Út“ kiadása. Kapható Kolozsvárt, Bocskay-tér 1. Ára 12 kor. 8° XI+352. lap. A könyv az illusztris szerző hét évi igehirdetői és előadói munkásságának termékeit a következő három csoportban adja: I. Beszédek, elmélkedések. II. Prédikációk. III. Harangszó. (Keresztelési, esketési, temetési beszédek.) A Függelék katonák részére készült karácsonyi imádságot tartalmaz. A vaskos műben a gondolatok gazdag tárházát találja meg az olvasó s bizonyos nagy gyönyörűséget szerez neki a keresztyén igazságok olyan magyarázása, meglátása, amint azok az elmélődő és mélyen érző szerző lelki világán átszűrődve, egységes világképpé, világnézetévé tömörülnek. Készséggel nyitunk tért bővebb ismertetésére.

Egyházi beszédek és imádságok. Írta Kis József pápai református lelkész. Pápa, 1917. Ára 4 K. Nagy 16° 155 lap. A csinos kiállítású kötet tíz beszédet és kilenc imádságot tartalmaz. A beszédek mind vonatkozásban vannak a reformáció jubileumával, egy (az utolsó előtti) meg épen ünnepi beszéd. A reformáció jubiláris évfordulójának éve ugyan már elszűnt felettünk, mindamelllett ajánljuk olvasóinknak e munkát azért is, mert a benne levő beszédek és gondolatokat bármikor felhasználhatják, és azért is, mert ez a könyv a négy százados évforduló irodalmának egyik jeles terméke.

Elmélkedések a keresztyéni élet főkérdéseiről. Elmondotta dr. Kecskeméthy István. Kolozsvár, 1917. Ára 3 K. Kis 8° 95 lap. A kolozsvári theologia tudós igazgatója e könyvecskében „a hit, az üdvélet, a megtérés, az újjászületés, a megdicsőülés, a feltámadás, a praedestinatio, a keresztyén program“ fejezetek alatt

egy-egy bibliai hely kapcsán mélyes hittel, igaz meggyőződéssel és a tudomány eredményeit ismerő alapos felkészültséggel világítja meg a keresztyéni élet főkérdéseit. A könyv szövege gyorsírói feljegyzések alapján készült azokon a lelki gyakorlatokon, amelyeknek egy részét a Pro Transilvania védőnői kurzusán a szerző vezette. Az előadások mély hatást tettek a hallgatókra s fognak tenni bizonyára az olvasóra is.

A Református Katonák Lapja karácsonyi száma (dec. 15-ről) igen ügyesen van egybeszerkesztve karácsonyi tárgyú cikkekből. A lapot ajánljuk hitsorsosaink támogató szeretetébe annyival is inkább, mert előfizetési díja nincs, s magát csak adományokból tartja fenn, amelyeket a kiadóhivatal címére (Budapest, VII., Abonyi-utca 21. sz.) kér a szerkesztőség.

A Protestáns Árvaházi Képes Naptár 1918. évi kötete szokott nagyságban, Szabolcska Mihály és Raffay Sándor gondos szerkesztésében megjelent s mint eddig, ezután is kedves vendége lesz azoknak a buzgó családoknak, akik ez úton is készséggel adják filléreiket kicsinyeink felségélyezésére. Ára 1 K. Kiadja Hornyánszky Viktor, Budapest, a M. T. Akadémia épületében.

Reformáció és demokrácia. Irta Takaró Géza. Budapest—Kőbánya, 1917. Kis 16° 44 lap. Ára 50 fill. A címben jelzett két fogalomnak főképen történelmi alapozású meghatározása után a kettőnek egymáshoz való viszonyát taglalja a szerző, rávilágítva az Íge fáklyájával. A fogalmak tisztázása céljából tanulságos füzet.

A világ vége. A János látomásairól szóló könyv. Fordította Szimonidesz Lajos, Budapest, 1917. Scholtz Testvérek kiadása. Ára 1.60 kor. 16° 52 lap. János jelenések könyvének a legújabb szövegkritika eredményének felhasználásával készült mai magyar nyelven való fordítása. A szokásos részek és fejezetek helyett a fordító maga választott alcímek alatt adja a fordítást.

Igehirdető januári száma Smid István, Szücs József, Domján Elek, Bucsei László, dr. Szeberényi Lajos, Jancsó Sándor, Beyer Fülöp előnyösen ismert munkatársai tollából újról és vasárnapi beszédekkel kezd meg a tizenharmadik évét. Az Igehirdető Nagybanján jelenik meg, előfizetési ára egész évre 14 kor.

Az Út III. évfolyamának 9—10. száma Makkai Sándor, Forgács Gyula és Imre Lajos gyakorlati teológusok alapos tanulmányait közli.

Az Ébresztő társadalmi, szépirodalmi és művészeti havilapunk decemberi száma 24 lapon értékes cikkekkkel jelent meg. Ez az egyre jobban gyarapodó és erősödő lap a jövő évben nevét megváltoztatja s „Magyar-ság” néven jelenik meg, 10 kor. évi előfizetési árral. Kiadóhivatal Budapest, VIII., Főherceg Sándor-utca 28. A lap iránya marad a mostani. Vivat, crescat, floreat ad multos annos!

Keresztyén Lelkipásztor gyakorlati belmissziói folyóirat protestáns lelkipásztorok számára. Szerkeszti

Nyáry Pál pécsi református lelkész. A decemberi számba a szerkesztőn kívül dr. Szabó Aladár, ifj. Benkő István, dr. Kováts Lajos írtak figyelemre méltó dolgozatokat. A folyóirat előfizetési ára egész évre 10 kor.

Halottaink

Litterati Máty Lajos, az újpesti református egyház buzgó lelkipásztora, a pesti egyházmegyének egykori köztisztelt esperese, az állami és ipariskola nyugalmazott igazgatója, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, Újpest r. t. város képviselőtestületének és több más egyházi, tanügyi s társadalmi egyesületnek fáradhatatlan tevékenységű tagja, hosszú szenvedés után, folyó 1918. évi január hó 1-én, lelkipásztori szolgálatának 45., házasságának 41. évében, hetven éves korában visszaadta halhatatlan lelkét a mennyei Atyának. Január 3-án a helybeli gyülekezet és a fővárosi kartársak, tanügyi férfiak, tisztelők s jó ismerősök népes részvétele mellett helyezték nyugalomra a feltámadás és az örök élet reménységében. Széles kiterjedésű, közeli és távolabbi rokonságán kívül gyászolják mindvégiglen hűséges hitvestársa, immáron özvegye és két derék fia, apósa, menyé, unokái, testvérei és gyülekezetének nagyjai s kicsinyjei. A boldogult Máty Lajos, amíg csak egészségileg bírta, a legodaadóbb készséggel, kitartással és sikerrel munkálkodott a reá bízottakban és ma már egész nemzedék gondol halás kegyelettel az ő szívjóságára, lelkipásztori gondoskodására és emberbaráti szeretetére. Ama nemes harc megharcolása, hite megtartása és pályája bevégezése után legyen immár osztályrésze az életnek koronája!

Bíró Jánosné szül. Danka Eszter, Bíró János debreczeni anyakönyvvezető lelkész felesége, áldásos életének 56., házasságának 28. évében 1917 december 18-án jobblétre szenderült. Temetése december 21-én délután volt. A felejthetetlen hitvestársat özvegyen maradt férjén kívül két leánya és nagyszámú rokonsága gyászolja. A vigasztalás Atyja adjon balzsamot a megszorodott szíveknek az isteni akaratot való megnyugovásban és az örök élet hitében.

Szappanos István, Kecskemét város volt országgyűlési képviselője, a függetlenségi pártnak és eszméknek régi neves harcosa 1917 karácsony napján százéves korában meghalt. Törhetetlen elvhűsége, puritán jelleme tiszteletet biztosított számára pártkülönbség nélkül az egész országban. Már több, mint 90 év súlya nehezedett a vállaira, amikor a Kálvin jubileumokra elment Genfbe 1909 nyarán s egy barátságos összejövetelen elbeszélte, hogy a Kálvin hírneves templomában tartott ünnepélyes istentisztelet után, amint a gyülekezet a templomból kivonult, felment a Kálvin katedrójába és ott halkán elimádkozta a Hymnuszt.

Legyen áldott emlékezetük!

Különfélék

Békesség az olvasónak! ezzel a régi jó üdvözléssel köszöntjük lapunk előfizetőit és más barátait az újesztendő alkalmából. Békesség a földön mindeneknek! — hogy álljon helyre és terjedjen a minden embert átölelő krisztusi szeretet. Addig, míg a váravárt békesség nincs meg, mindnyájunknak sok háborgattatást kell megnyugvással elszenvedni. Lapunk is sok nehézségnek néz elébe. Anyagi fennmaradását a legnagyobb körültekintéssel is csak úgy tudjuk biztosítani, ha előfizetőink a felemelt árak mellett is, megállanak mellettünk. Szellemi értékét pedig a nyomasztó magas árak miatt összevont kisebb terjedelem mellett az adja meg, ha szeretett munkatársaink *minél gyakrabban* keresnek el bennünket tartalmaz, de *lehetőleg rövid* írásaikkal. Azoknak, kik eddig munkatársaink voltak, támogatására ezentúl is bizvást számítunk. De hívünk táborunkba mindenkit, ki lapunk irányával egyetért, mert a nehéz idők között erős összetartásra van szükség. Két éven át megmutattuk az utat, melyen haladunk, — arról ezentúl sem térünk le. Tisztelet mindenkinek és minden vélemény iránt, de nyílt kimondása és állhatatos védelme a magunk véleményének bárkivel szemben is. Tartózkodás minden — akár gáncsoló, akár magasztaló — személyeskedéstől s tárgyi vonatkozású vitákban is a kölcsönös jóhiszeműségen alapuló szeretetteljes és irodalmi hang. Ha bánatnak bennünket, bizony, mi is megdorgáljuk a mi atyánkfiait, de vigyázunk akkor is, hogy botránkozások ne legyenek. Akinek *így* tetszünk, jöjjön hozzánk és tartson velünk. A lap *előfizetési ára*, amint azt már több ízben közöltük, *egész évre 20 korona*, félévre 10 korona.

Az új egyházpolitikai esemény címe alatt a *Budapesti Hírlap* december 30-i számában kiválóan nagy érdekű cikket olvashatunk *Baltazár Dezső* püspökünktől. A püspök nyomatékosan hangsúlyozza, hogy csak a maga egyéni véleményét mondja el, mert az egész protestantizmus nevében egy embernek beszélni nem lehet. Helyesebbnek tartotta volna, hogy a katolikus autonomiára vonatkozó rendelkezéseket is az 1848:XX. t.-cikk végrehajtásáról szóló törvénybe foglalják, mert ez jobban megfelelt volna a viszonyosság és egyenlőség elvének. Helyes és úgy történelmi, mint jogi szempontokból súlyos érvekkel polemizál Takács Menyhért azon állításával, mintha a róm. kath. egyházi javakat a magyar királyok a maguk (s nem az állam) tulajdonából adományozták volna. A szekularizáció kérdését illetően a Debreczen város állásfoglalását nem tartja szerencsésnek hely és idő szempontjából. Majd így folytatja: „Én természetesen híve vagyok a szekularizációnak. Jézus nem földi kincsek gyűjtésére, hanem szellemi kincsek osztására küldötte el tanítványait, kiknek utódai első sorban mi, papok vagyunk. S ha ez utóbbi hivatásunknál maradunk, a nagy, egységes, szent eszménynek a szolgálatában

hitelvi különbözeteink mellett is testvérként fogjuk megérteni egymást és szolgálatunkkal fogunk uralkodni másokon, nem uralkodásunkkal szolgálni magunknak. Hogy „a szekularizáció nem magyar találmány”; hát nem az a katolicizmus, nem az a protestantizmus, nem az a kálvinizmus sem, noha ez utóbbit magyar vallásnak nevezi a közszáj. A szekularizáció olyan egyházi javak állami rendelkezés alá vételét jelenti, amely javak állami eredetűek s amelyek mostani állagukban más felhasználás mellett az állam javára megfelelőbben értékesíthetők. Hogy az 1848:XX. törvénycikk tervezői és alkotói mikor kimondták: „minden törvényesen bevett hitfelekezet egyházi és iskolai szükségletei közálladalmi költségekből fedeztessenek”, szekularizációra gondoltak-e? Erre a kérdésre kérdéssel felelek: ha ugyanis minden szükségletek államköltségen fedeztetnek, mi célra kellene még azután is kétféle háromszázezer katasztrális hold földnek egyházi használatban maradnia? Hogy Kossuth Lajos az 1849. évi költségvetés beterjesztésekor más magyarázatot adott, annak az akkori viszonyok nyomásában megvolt az oka.

Én különben összetett kézzel nyugodtan tudnám bevárni a szekularizáció idejéne betelését. Megnyugvással látom ezt a kérdést a négymillió választópolgár akarata felépülő törvényhozás kezén. Egyéb jót alig is várok az új választói jogtól; de hogy ezt a várakozásomat beteljesíti: afelől bizonyos vagyok. A bábeli zavarból is az az egy jó került ki, hogy a föld felosztására onnan indultak széjjel az emberek“.

Lévay Imre jubileuma. Ritka és felemelő ünnepelésben részesítette a hajduböszörményi református egyház múlt év dec. 22-én 40 évi tanítói szolgálatot jubiláló, érdemekben gazdag tanítóját: Lévay Imrét. A városháza dísztermében tartott presbiteri díszgyűlés keretében az alsószabolcs-hajduvidéki egyházmegye a hajduböszörményi református egyház, a város, az egyházmegyei és helybeli tanítótestületek a Boesckay-főgimnázium, a polgári leányiskola, a tanfelügyelőség s a különböző hitfelekezetek küldöttei s papjai, a református egyetemes tanügyi bizottság elnökeivel dr. Baltazár Dezső püspökkel (mint volt tanítvánnyal) élükön ünnepelték s ajándékokkal halmozták el a jubiléumot. Lévay Imre, mint református tanító valóban az a munkás, ki hosszú 40 évi munkássága alatt csodálatot érdemlő eréllyel és kitartással, szakadatlan szolgált a népnevelést s azonkívül a középfokú iskolai nevelésügy iránt is állandó érdeklődéssel viseltetett; a tudomány és lelkivilágosság terjesztéséért élt. Egyénisége teljes egészében a tanítói pályára van teremtve s annak bármilyen oldalú és jellegű munkájában gyönyörűséggel, arra hivatottsággal vett részt. Számátalan kiadásban közkézen levő s felekezeti iskoláinkon kívül is használt tankönyvei által egyházunk vezető körének és kartársainak elismerését és tiszteletét érdemelte ki. Ilyen kiváló férfiú — ki a maga egyháza és pályája iránti szeretetét úgy szavakkal, mint cselekedetekkel is megmutatta — érte meg most a nehéz s fáradságtól teljes tanítói munkásság 40 éves jubileumát. Az ünnepségen, hol Hajduböszörmény város színe-java felekezeti különbség nélkül részt vett, dr. Baltazár Dezső püspök úron kívül — ki tőle szokásos mesteri beszéddel üdvözölte

a jubilé, — Szabó Lajos alsószabolcsi esperes és Simon Károly az Orsz. református tanítóegyesületi elnök köszöntötték az ünnepeltet. A díszülést az ünnepelt házában folytatott hatalmas bankett követte, hol az egybegyűltek serege az esteli órákig sem fogyott ki a meleg, szeretetteljes ünneplésből. Valóban a tanítóság mintaképei ismerjük az ünneplésben és őszintén kívánjuk, hogy a munkásságban és érdemekben gazdag élet még sokáig virágozzék, használjon a köznek s váljék dicsőségére református egyházunk nevelésügyének.

Myops.

A hadbavonult főiskolai tanulók részére nyújtandó tanulmányi kedvezmények végett a múlt hónap 28-án, dr. Tóth János államtörvénykezési elnöklésével és a hazai egyetemek s állami akadémiák vezető férfiainak részvételével, népes tanácskozmány volt a vallás- és közoktatásügyi miniszterium ülésében. Dr. Tóth Lajos miniszteri tanácsos ismertetvén az ügyet, többek hozzászólása után egybehangzólag abban állapodtak meg, hogy a közoktatásügyi kormányzat útján felkérendő a hadügyminiszter, miszerint a hadi szolgálatban levő összes főiskolai ifjúságnak *vizsgázási időül* négy heti szabadságot engedélyezzen; továbbá a még kurzusbeli ifjak, felváltva, előbb március, április és május, majd június, július és augusztus hónapokra, mint egy-egy teljes félévet pótló időre szabadságot nyerjenek, amely idő alatt tanulmányaikat folytathassák, illetőleg befejezhessék. Ebben a tekintetben az egyes fakultások autonóm hatáskörrel intézkednének a részletekre nézve. Kívánatosnak és szükségesnek jelezték még azt is, hogy ezeknek az ifjaknak a kellő taneszközökkel való ellátásáról gondoskodás történjék, végül pedig, hogy az érettségi vizsgát tett, azonban még főiskolákon be nem íratkozott ifjak szintén bizonyos nemű engedményben részesüljenek. Ez óhajok mérlegelése alapján a döntés legközelebb várható.

A kollégium újévi tisztelgése. A kollégium tanári- és tisztikara az ifjúság képviselőivel együtt újév délelőttjén 11 órakor, csaknem teljes számban, megjelent dr. Baltazar Dezső püspök úrnál újévi jókívánatok kifejezése végett. A kollégium üdvözlét D. Lencz Géza igazgató tolmácsolta, lendületes, tartalmas és nagyhatást kiváltó beszédében rámutatván arra, hogy a kollégium, mint a lelkiismereti szabadság harcosa, Isten dicsőségét kívánta szolgálni mindenha s mint a tudományosságának egyik centruma a béke elérkezével még intenzívebb munkát óhajt kifejtetni. A kollégium további felvirágoztatásához kérve az Elnökség támogatását, az újévben Isten gazdag áldását esdette az Elnökségre. A kollégiumi igazgató beszédére püspökünk a Lapunk vezető helyén közölt beszéddel válaszolt.

Szavazatbontás. A középszabolcsi egyházmegyében megüresedett tisztségekre beadott szavazatok felbontatván, kitünt, hogy egyházmegyei tanácsbíróul Szikszai András ibrányi lelkész, eddig egyházmegyei pénztári ellenőr, — egyházmegyei lelkészi jegyzőül Gönczi János nyírbronyi lelkész választotta meg. Isten áldása kísérje működésüket!

Egyházi lapjaink — épen úgy, mint a politikai napilapok — általában kénytelenek voltak 1918 elejétől kezdve előfizetési áraikat felemelni. A Protestáns Egyházi és Iskolai Lap előfizetési ára 24 kor., a Lelkészegyesületé 20 kor.

A debreczeni m. kir. tudományegyetemen a rendes beiratkozások az 1917—1918. tanév II. felére a folyó 1918. évi január hó 7-én kezdődnek és bezárolag január hó 18-áig tartanak. Akik valamely elháríthatatlan akadály miatt a fent említett határidőn belül beiratkozni nem tudnak, azok kötelesek akadályoztatásukat hitelesen igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket annak a karnak dékánjához, amelynek kebelébe magukat fölvetetni óhajtják, legkésőbb január hó 18-áig benyújtani. A kari dékánok a fölvetelt február 10-éig engedélyezhetik. Azok a hallgatók, akik február 10-éig sem volnának kepek beiratkozni, a tanulmányi-, fegyelmi- és lecke-pénz szabályzat 23. §-a értelmében indokolt és bizonyító okmányokkal felszerelt kérvényüket az egyetem Rectorához nyujtsák be, aki a beiratkozásra február 18-áig haladékot adhat. A Rectorától engedélyezhető végső határidőn túl való beiratkozás iránt beadott kérvényeket a Rector feltétlenül és végérvényesen elutasítja, az ezen határidő után beadott kérvényeket pedig iktatás nélkül visszaútítja. A beiktatáshoz születési bizonyítvány, érettségi bizonyítvány, hazai egyetemről és főiskoláról, vagy külföldi egyetemről s főiskoláról jövőknak távozási bizonyítvány, továbbá lecke-könyv (lecke igazolvány), amennyiben pedig az érettségi, vagy távozási bizonyítvány keltétől a felvétel időpontjáig hosszabb idő telt volna el, az illetékes politikai hatóságtól erkölcsi bizonyítvány is szükséges. A jelentkezés az illető kar dékánjánál személyesen történik s erre a rectori engedéllyel iratkozók is kötelesek. Tandíjmentesség iránti kérvények a beiratás első napjától számított 12 nap alatt, az illető kar dékáni hivatalához adandók be. Csatolandók szegénységi, illetve állami tisztviselők és tanférfiak gyermekeinél vagyontalansági bizonyítvány; továbbá a tanulmányi jó előmenetelt igazoló hiteles okmányok. Részletesebb tájékoztatást az egyetem tanulmányi-, fegyelmi- és lecke-pénz szabályzata nyújt, melyet díjtalanul ad az egyetem rectori hivatala. Debreczen, 1918 január hó 2-án. *Dr. Erdős József* e. i. rector.

Kérjük a hátralékos előfizetőinket, hogy a náluk kinnlevő összegeket mielőbb beküldeni kegyeskedjenek.

A bárándi szegények karácsonya. A bárándi református egyház kebelében áldásosan működő Diakonátusra 25 évi fennállása óta sohasem volt nagyobb szükség, mint a háborús esztendőkből. Az Úr Jézus mondta: „Szegények mindig lesznek veletek”. A háború előtt is voltak szegények, az Úr Jézus kicsinyei, akik éheztek, szomjúhoztak és fáztak, akik a könyörületes szeretet melengető, támogató segedelmére nagyon rászorultak, ezeknek a gondját vette fel 25 éven keresztül a bárándi református egyház kebelében működő Diakonátus. A háborús esztendő alatt az Úr kicsinyeinek a száma megsokszorozódott. A kenyérkeresők pák közül sokan idegen hantok alatt alusszák végső álmukat. Báránd

községben a hadiözvegyek száma megközelíti az 50-et, a hadiárvaé száma a 100-at. Egy olyan szervnek, mint a Diakonátusnak a létezése, amely állandóan munkában van, felettébb megkönnyíti az állam jóltevő munkáját is; amikor pl. a háború elején jöttek a sebesültek, a betegek s a Vöröskereszt-Egylet fiókját kellett felállítani! a Diakonátus vezetőségét — felekezeti különbségre tekintet nélkül — kiegészítettük s 24 óra alatt az Isten nevében munkához kezdett. Kisegítő kórházat állított, azt felszerelte, a sebesült katonákat benne elhelyezte és házanként való sorban főzéssel, kokiával, nagy szeretettel ellátta. Midőn az oláhok székely testvéreinkre orvul rátörtek, hajléktalanul itt vonultak keresztül s megint csak a Diakonátus volt annak a „Menekülteket Segítő Bizottság”-nak a magva, amely szerencsétlen honfitársainkat, gyűjtésből összehozott adományokkal, kisegítette. Midőn a kormány, nagyon szerencsés gondolattal megalkotta a Hadigondozó Bizottságot, amelyet országosan, megye, járás és községenként szervezni rendelt el, újra csak a Diakonátus volt az, amely Hadigondozó Bizottsággá alakította át magát Bárádon és különös gonddal, napló szerint összeírta az özvegyeket, hadiárvaikat és rokkantakat, azok mellé pártfogókat, illetve tanácsadókat szerzett s az egyház kebelében, a községben működő fogasztási szövetkezet jóindulatából egy hadiözvegyeket, hadiárvaikat és rokkantakat segítő 2000 koronás alapot létesített. Sohase néztünk olyan szorongva a karácsony elé, mint éppen ebben az esztendőben. Aggódva kérdeztük magunktól, hol vegyünk emnyi népnek kenyeret, ruhát és az Isten különösen megsegített bennünket. A magunk gyűjtéséből összehoztunk lisztet, kenyeret, zsírt, szalonnát, főzeléket és „Koszorú füzetek”-et mintegy K 1477.— értékben. Hadigondozó Bizottság jóvoltából kaptunk K 463.— értékű lisztet s annak a jóvoltából cipőt, ruhát mintegy 700.— K értékben. Összesen kiosztottunk körülbelül K 2640.— értékű anyagot, 123 családban 495 szegénynek. Mi érezzük legjobban, hogy amit tettünk, igen kevés volt, de a Krisztus csodatevő erejének kellett volna bennünk lakni, hogy azt a sok éhezőt, ruhátalant és fázót, akik Diakonátusunk házának ajtaján segedelemért zörgettek, kielégíteni tudtuk volna. — Így is hálát adunk a mi Megváltónknak, aki szeretetet gerjesztett bennünk a szegények iránt s kegyelettel emlékezünk az apostolokra, akik az első keresztyének között, a szegények ellátására, azok számára való asztalterítésre Diakonosokat és Diakonisszákat választottak. Báránd, 1917 december 29. *Raffaj Lajos*, a Diakonátus jegyzője.

Szép karácsonyt ünnepelt Hajduszoboszló városa. A szeretet főnséges ünnepét ahhoz méltóan véste be annyi fájo szívbe. Demjén Ferenc lelki-

pásztor a nemeslelkűség, önzetlenség, felebaráti szeretet e hivatásos szolgálja hozzá méltó s vele egyetértésben élő helybeli lelkészársával, Szabó Antallal együtt a város élőköltségének bevonásával gyűjtést rendezett az ott elhelyezett mintegy 150 tagú bukovinai menekült csángó csoport részére. Néhány ezer korona értékű élelmiszer került ily módon szétszétásra. Akik jelen lehettünk, nem felejtjük el e pillanatokat. Az anyagi javak, mély lelki értékeket váltottak ki mindnyájunk lelkéből. — A szétszétást a város nemes lelkű úri női végezték, arcukon lángolt a jócselekedetek glóriája, Csángó testvéreink gazdagon megrakott háti és kézi csomagokkal, arcukon ülő lelki örömmel távoztak. Nekünk szemlélő férfiaknak sem mindnyájunknak volt könnytelen a szemünk. Ahol a lelkipásztorok ilyen szép egyetértésben munkálkodnak, milyen gyönyörű karácsonyt ünnepel ott a város! (A *legátus*.)

Lelkészmeghívás. A csengerbagosi gyülekezet Mogyorós József szatmárnémetii s. lelkészt hívta meg egyhangúlag lelkipásztorául. Az Úr kegyelme sokasodjék meg úgy az ifjú lelkészen, mint a gyülekezeten!

Tartalom: A debreczeni református kollégium tanári- és tisztikarának újévi üdvözlésére dr. Baltazár Dezső püspök válasza. — Egyház: Horváth Károly, Református anyaszentegyházunk építése. — Közélet: Az 1848: XX. t.-cikk végrehajtásáról. — Emlékirat a Topánfalván szervezendő református missziói egyház, — építendő Vasvári emléktemplom, lelkészi lakás és elemi internátus ügyében. — Irodalmi szemle. — Halottaink. — Külömfélék. — Hivatalos értesítő 1. szám.

Pályázat.

A fülöpösdaróczi református egyház pályázatot hirdet elhalálozás folytán megüresedett tanítói állásra.

- Javadalma: 1. Lakás, udvar és kert (829 □-öl.)
2. Készpénz negyedévenként előre 16 K,
3. 8 mm. buza ára,
4. 4 hold 398 □-öl szántóföld,
5. Temetési stóla,
6. Két öl tűzifa ára,
7. 1¹/₄ hold föld munkaváltsága 15 K,
8. Államsegély 844 K,
9. Tandíjkárpótlás 96 K.

Kötelessége: I—VI. vegyes osztályok (30—40 növendék) vezetése és tanítása a Tiszántúli egyh. ker. tanterve szerint. Ha a pályázó férfi: kántori teendők és szükség esetén lelkész helyettesítése. Pályázati határidő: 1918 január 25. Állás megválasztás után azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények alólirotthoz küldendők.

Fülöpösdaróc, 1918 január 4.

Széles Pál
református lelkész,
isk.-széki elnök.

HIVATALOS ÉRTESITŐ.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

8315—1917. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli esperesekhez, lelkészekhez, s.-lelkészekhez.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által a lelkészek és segédlelkészek családi pótléka tárgyában kiadott végrehajtási utasítást amidőn tudomásul vétel és mihez tartás végett szó szerinti szövegében közlöm, egyben megjegyezni kívánom, hogy a folyó december hó 15-ig hivatalomhoz lelkészi családi pótlékok elnyerése tárgyában felterjesztett kérvények csatolt mellékleteikkel együtt megfelelő összesítő kimutatások kapcsán jelzett napon a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrhoz már felterjesztettek.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1917 december 28.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 173,369—1917. számú rendelete.

A szabályszerűen szervezett lelkészségekben működő lelkészek és szabályszerűen alkalmazott segédlelkészek családi pótléka tárgyában kiadott végrehajtási utasítás.

Az 1917—18. költségvetési év első négy hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1917. évi IX. t.-c. 14. §-ának az állami, vármegyei és államvasúti alkalmazottak családi pótlékáról rendelkező 1912. évi XXXV. t.-c.-t, annak egyes rendelkezéseit módosítva az 1898. évi XIV. t.-c. és 1909. évi XIII. t.-c., valamint az 1913. évi XXXVIII. t.-c. alapján kongruában és korpótlékban részesülő lelkészekre, továbbá 3000 kor. jövedelmen aluli magasabb és 2200 K aluli jövedelmű kisebb képesítésű lelkészekre, végre az 1000 kor. jövedelmen aluli szabályszerűen alkalmazott segédlelkészekre is kiterjesztette.

A törvénynek ezen határozmányai alapján járó, illetőleg engedélyezhető családi pótlék megállapítása és utalványozása céljából előterjesztett kérelmek tárgyában a következőképen rendelkezem:

1. §.

A szabályszerűen szervezett lelkészségekben működő magasabb képesítésű nem szerzetes lelkészek, ha évi tiszta jövedelmük az állami jövedelemkiegészítés nélkül 3000 koronát meg nem haladja, továbbá

szabályszerűen szervezett lelkészségekben működő kisebb képesítésű nem szerzetes lelkészek, ha évi tiszta jövedelmük az állami jövedelemkiegészítés nélkül a 2000 K-t meg nem haladja és végül a szabályszerűen alkalmazott segédlelkészek, ha a tiszta jövedelmük az állami jövedelemkiegészítés nélkül az 1000 koronát meg nem haladja, az 1917. évi IX. t.-c. 14. §-a értelmében egy vagy több gyermekük után járó családi pótlékra való igényüket a szükséges igazoló iratok bemutatása mellett az illetékes egyházi főhatóságnak, illetve izr. rabbik a közigazgatási bizottságnak jelentik be.

Az igénybejelentés vagy írásban vagy szóval történhetik és az 1912. évi XXXV. t.-c. 17. §-a értelmében bélyegmentes.

A bejelentésnek magában kell foglalnia:

1. Az igénylő lelkész vagy segédlelkész nevét, állomáshelyét annak feltüntetése mellett, hogy a lelkész élvez-e kongruát, vagy korpótléket?

2. Betöltött huszonnégyszáz (24) évnél fiatalabb törvényes vagy törvényesített édes vagy mostoha gyermekeinek nevét és születésük időpontját (év és hónap és nap) megjelölésével.

3. Azt, hogy ezek közül a gyermekek közül élvez-e valamelyik és ha igen, milyen ellátást? Köz-, vagy magánszolgálatban való alkalmazást, ellátást, nevelő vagy tanintézetben nem fizetéses helyre való elhelyezést, alapítványnak vagy alapítványi helynek elnyerése, kereskedőnél, iparosnál vagy művésznél növendék, tanonc, vagy inas minőségben való alkalmazás; önálló foglalkozás folytatása; hadseregbe, a haditengerészethez vagy a honvédséghez való belépés, megnősülés vagy férjhezmenés (1912. évi 4569. M. E. számú rendelet).

4. Ha nem kongruás vagy korpótlékos, a lelkésznek vagy segédlelkésznek egyházi forrásból eredő tiszta jövedelme mennyire rug?

(1917. évi IX. t.-c. 14. §-a szerint a lelkész vagy segédlelkész olyan gyermeke után, aki tanulmányait huszonnegyedik életévének betöltését kizárólag az okból nem fejezhette be, mert a mozgósítás folytán tényleges katonai szolgálatot teljesített, a miniszter a tanulmányoknak sikeres folytatása esetén a huszonnegyedik életév betöltése után is engedélyezhet családi pótléket, de legfeljebb annyi időre, mint amennyi még az illető gyermek huszonnégyszáz éves korának betöltéséig a mozgósítás folytán tényleges katonai szolgálatot teljesített és ezen az időn belül is csak addig, amíg az illető gyermek tanulmányait befejezi.)

2. §.

Az egyházi főhatóság, illetve közigazgatási bizottság az általa legalkalmasabb módon meggyőződést szerez arról, hogy a bejelentett adatok és körülmények megfelelnek-e a valóságnak és ezt a lelkész vagy segédlelkész írásbeli beadványán vagy igénynek bejelentéséről felvett jegyzőkönyvben aláírásával és egyházi, illetve közigazgatási bizottsági pecséttel igazolja.

Az egyházi főhatóságot, illetve közigazgatási bizottságot erre nézve az 1912. évi XXXV. t.-c. 15. §-a értelmében vagyoni felelősség terheli.

Az igény bejelentés alkalmával a lelkészt vagy segédlelkészt az 1912. évi XXXV. t.-c. 12. §-nak ismertetése mellett figyelmeztetni kell arra, hogy az 1912. évi XXXV. t.-c. 15. §-a értelmében családi viszonyokban vagy egyházi forrásból eredő jövedelemben beállott minden oly változást, amely az eddig élvezett családi pótlék összegének teljes megszüntetését vonja maga után, a lelkész vagy segédlelkész köteles az egyházi főhatóságnak, illetőleg közigazgatási bizottságnak azonnal bejelenteni és fejelemi vétséget követ el az a lelkész vagy segédlelkész, aki ezen bejelentést elmulasztja.

3. §.

Az egyházi főhatóság, illetve a közigazgatási bizottság, ha a családi pótlékre igényt adó körülményeket kellően bebizonyítottak nem találja, a bizonyítékok pótlólag való betérjlesztése iránt intézkedik. Az így kiegészített kérvényeket a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumhoz felterjeszti.

4. §.

A családi pótlék megállapítása és utalványozása tárgyában a vallás- és közoktatásügyi miniszter határoz.

A miniszter határozata ellen, kivéve az 1912. évi XXXV. t.-c. 9. §-a alapján a miniszter által engedélyezhető családi pótlék engedélyezésére irányuló kérvényeket, a m. kir. közigazgatási bírósághoz intézett panasznak van helye.

5. §.

Az 1917. évi IX. t.-c. 5. 6. és 7. pontjai alapján a családtagok után engedélyezhető családi pótlékban való részesítésükre irányuló kérelmek a szükséges igazoló iratok bemutatása mellett az egyházi főhatóságnak, illetve közigazgatási bizottságnak jelentik be.

Az írásban vagy szóbelileg bejelenthető kérésnek, amely az 1912. évi XXXV. t.-c. 17. §-a értelmében bélyegmentes, a következő adatokat kell magában foglalnia :

1. a kérelmező nevét, állomáshelyét, továbbá

azon körülményt, hogy élvez-e kongruát vagy korpótléket ;

2. a kérelmező családi állapotát ;

3. a kérelmező jövedelméből eltartott, vele közös háztartásban élő és saját jövedelemmel nem bíró, családtagoknak nevét, korát és a kérelmezőhöz való rokonságát ;

4. megjelölését annak az oknak, amely miatt a családtagokat a kérelmező tartja el, valamint az egyéb n. éltanylást érdemlő körülményeknek ;

5. a kérelmező vagyoni viszonyainak a feltüntetését ;

6. megjelölését annak, hogy a kérelmező egy vagy több gyermeke után járó családi pótlék iránt bejelentette-e igényét ?

7. ha nem kongruás vagy korpótlékos a lelkész vagy segédlelkész, egyházi forrásból eredő tisztai jövedelme mennyire rug ?

6. §.

Acsaládtagok után engedélyezhető családi pótlék iránt benyújtott írásbeli kérést, illetőleg a szóbelileg előterjesztett kérést az egyházi hatóság, illetőleg közigazgatási bizottság vizsgálat alá veszi és ha a családi pótlék megállapításánál fontossággal bíró körülményeket kellően bebizonyítottak nem találja, a bizonyítékok pótlólag való betérjlesztése iránt intézkedik. A szükséges bizonyítékok bemutatása után a kérvényeket a javaslat tartalmára való tekintet nélkül a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz terjeszti fel.

A kérelem teljesítésére csak akkor lehet javaslatot tenni, ha a családi pótléket kérő lelkész vagy segédlelkész legalább két, ezen §-ban felállított követelményeknek megfelelő családtagot tart el és ha az általa eltartott családtag :

1. a kérelmezővel közös háztartásban él, vagy kizárólag a kérelmező költségén valamely gyógyintézetben ápoltatik és saját jövedelemmel egyáltalán nem bír ;

2. a kérelmezőnek a huszonnegyedik életkort már elért törvényes vagy törvényesített édes vagy mostoha gyermeke ;

3. a kérelmezőnek házastársa, testvére, szülője, vagy nagyszülője ;

4. kérelmező házastársának vagy testvére, vagy a kérelmezőnek testvérének házastársa ;

5. a kérelmező házastársának szülője ;

6. a kérelmező teljes árvaságra jutott vagyis szülőtlen unokája ;

7. a kérelmező testvérének vagy a kérelmező házastársa testvérének teljes árvaságra jutott, vagyis szülőtlen gyermeke ;

8. ha a lelkész vagy segédlelkész egyházi forrásból eredő jövedelme a 3000 K-t nem múlja felül.

A készpénz jövedelem azonban az esetben csak 70%-al veendő számításba.

Az előterjesztett kérések felett a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter végérvényesen határoz.

A családtagok után engedélyezett családi pótlék az 1912. évi XXXV. t.-c. 10. §-a utolsó bekezdése értelmében az engedélyező miniszteri határozat keltét követő naptári évnegyedtől kezdve jár.

Azok a lelkészek, akik a családtagok után engedélyezhető családi pótlékban való részesítésükre irányuló kérelmüket jelen rendeletem megjelenésétől számított 3 hónap alatt bejelentetik, azoknak ezen családi pótlék visszamenőleg 1917 évi július hó 1-től kezdődőleg fog utalványoztatni.

7. §.

Jelen rendelettemek az izraelita lelkészekkel való közléséről, valamint annak végrehajtásáról a közigazgatási bizottság köteles gondoskodni.

8. §.

Az egyházi főhatóságokat egyidejűleg megkeresem, hogy a rendeletben foglaltaknak az illető érdekelt lelkészekkel és segédlelkészekkel leendő közlése, valamint végrehajtása iránt saját hatáskörében intézkedjenek.

Budapest, 1917 december hó 7-én.

Apponyi s. k.,
miniszter.

Az 1912. évi XXXV. t.-c. 12. §-a a következő :

A családi pótlék élvezete megszűnik a jelen törvényben megállapított előfeltételek valamelyikének megszűntével.

Nevezetesen úgy a gyermek, mint a családtag után élvezett családi pótlék megszűnik, ha az alkalmazott

1. illetmények élvezete nélkül szabadságoltatik ;
2. nyugalomba helyeztetik vagy végkielégítetik ;
3. a tényleges szolgálat köteleke alól felmentetik, anélkül, hogy részére ellátás megállapított volna ;
4. rendes állandó javadalmazása bármely okból teljesen beszünttetik ;
5. a szolgálat kötelekéből jogerős fegyelmi ítélet alapján elbocsátatik ;
6. jogerős bírói ítélettel hivatalvesztésre vagy viselt hivatalának elvesztésére ítéltetik, illetőleg olyan büntetendő cselekmény miatt ítéltetik el jogerősen szabadságvesztés büntetésre, amellyel a közhivatalnak vagy szolgálatnak elvesztése mint törvényszerint következő hatály van egybekötve :

7. meghalt.

A fent említett eseteken kívül a gyermek után élvezett családi pótlék akkor is megszűnik :

- a) ha a gyermek a három szakaszban meghatározott életkort eléri ;
  - b) ha a gyermek a családi pótlék megszüntetését maga után vonó ellátás élvezetébe jut ;
  - c) ha a fiúgyermek megnősül, vagy a leánygyermek férjhez megy ;
  - d) ha a gyermek meghal ;
- a családtag után engedélyezett családi pótlék pedig akkor is megszűnik :
- e) ha a családtag ellátásra, saját jövedelemre vagy vagyonra tesz szert ;
  - f) ha a családtag megszűnik az alkalmazottal közös háztartásban élni ;
  - g) ha a családtag meghal ;
  - h) ha megszűnik az az ok, amely miatt a családi pótlék engedélyeztetett.

Pályázat.

A kisvárdai református egyház pályázatot hirdet segédlelkészi állásra.

Javadalma: Bútorozott egészséges szoba az egyház épületében. 500 korona évi fizetés az egyháztól; 240 korona hitoktatási díj az államtól 250 korona, takarítás, fűtés és világítási átalány, melyhez háborús pótlék címén jár a karácsonyi és husvéti legációk circa 420 korona összegű jövedelme a háború tartamára. Teljes házas ellátás a lelkészi családnál, mosatáson kívül. Mellékjövedelem különböző címeken 50 koronáig.

Kötelesség: minden lelkészi teendőben segédkezés, irodai és belmissziói munka lelkésszel együtt. Lelkész helyettesítése szükség esetén rendelkezés szerint. A legációk ellátása.

Pályázati határidő 1918 január hó 10. A megválasztott segédlelkész 20 korona utiköltséget kap. Állás 1918 január 15-én elfoglalandó.

Kisvárdá, 1917 dec. 27.

Kovács Lajos
református lelkész, elnök.

Pályázati hirdetés.

A sarkadkeresztúri református egyház pályázatot hirdet kántor-tanítói állásra (I—VI. osztályú vegyes iskola).

Javadalom: természetben lakás, két öl tűzifa, két legeltetési jog és stóla; készpénz egyháztól 466 korona, fizetéskiegészítés; összesen díjlevél szerint 1281 korona.

Kötelességek az egyházi törvények szerint.

Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. Határidő január 10. Megválasztottnak egyház 100 koronát útiköltségre utal. Állás azonnal elfoglalandó.

2—2

Református iskolaszék.**Jubileumi könyvujdonságok.**

Határmegyén. Egyházi beszédek és imák a reformáció négyszázados évfordulójára. Irta: *Paulik János* nyír-egyházai ev. lelkész. Ára 60 fillér. Portóra 6 fillér küldendő.

Öt prédikáció a reformáció négyszázadik emlékére. Elmondott *Keeskeméthy István, dr. Kenessey Béla, dr. Ravasz László, dr. Révész Imre* és *Nagy Károly* által. Ára bérmentve 2 korona 20 fillér.

Erős várunk nekünk az Isten. Emlékfüzet a reformáció 400 éves évfordulójára. Az iskolákban tartandó emlékünnepek teljes programjával. Irta: *Szeghalmi Gyula* és *Tóth József*. Ára 64 fillér. Portóra 6 fillér küldendő.

Das Buch der Reformation. Herausgegeben von Karl Kaulfuss-Diesch. 139 képpel. Ára kötve 10 korona 40 fillér.

Der deutsche Luther von D. Hermann Petrich. Ára 2 K 90 fill. Portóra 15 fillér küldendő.

Die deutsche Reformation von D. Hermann Petrich. Ára 2 K 90 fill. Portóra 15 fillér küldendő.

Unser Luther von Hans Preuss. Eine Jubileumsgabe der Allgemeinen Evangelisch-Lutherischen Konferenz. Ára 1 K 30 fill. Portóra 12 fillér küldendő.

Der Deutsche Reformator D. Martin Luther von Prof. Dr. J. Schmieder. Ára füzve 3 K 64 fill., kötve 4 K 80 fill. Portóra 18 fillér küldendő.

Luther in Worten aus seinen Werken von Martin Rade. Füzve 6 K 40 fill., kötve 8 kor.

Reformationen—Jubelbüchlein für's deutsche evangelische Haus von Dr. Hermann Mosapp. Ára 40 fill. Portóra 6 fillér küldendő.

Drei Reformationsfeiern für Kirche, Schule und Familienabende von R. Eltze. Ára 80 fill. Portóra 6 fillér küldendő. Azonkívül ajánljuk a következő ujdonságokat:

Mach End o Herr, mach Ende! 21 Kriegsbetstunden. Herausgegeben von Lic. th. Dr. phil. *Julius Boehmer*. Ára 2 K 40 fill. Portóra 12 fill. küldendő.

Die Schritten des Neuen Testaments neu übersetzt und für die Gegenwart erklärt. Herausgegeben von Proff. D. D. W. Bousset und W. Heilmüller. 3-ik javított, és bővített kiadás. Míg a készlet tart, 8 félkötetben füzve 28 K 80 fill., 4 vászonkötésű kötetben 38 K 40 fill. kedvezményes áron szállítja:

SCHULTZ TESTVÉREK könyvkereskedése Budapest, IX., Ferenc-körút 19/21.

Reformációi jubileumi ujdonságok!

Ünnepi hangok költemények a reformáció világából...

Irta: **Baja Mihály.**

Ára 1 kor. Portóra 10 fill. küldendő.

A magyar reformáció könyve

Szerkesztette: **S. Szabó József**

41 képpel. Ára 2 K 40 fill. Portóra 20 fill. küldendő.

Emlékkönyv a reformáció 400 éves jubileumára

Szerkesztette: **URAY SÁNDOR.**

28 képpel. Ára 3 K 60 fill. Portóra 20 fill. küldendő. Minden egyforma könyvből megrendelt **10 példányra egy ingyenpéldánnyal** szolgálunk.

Kaphatók:

Hegedüs és Sándor

prot. irodalmi könyvkiadóhivatala **Debreczen.**

A „HANGYA”

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya” igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya” kötelékébe jelenleg 1550 szövetkezet tartozik, 78 millió korona évi forgalommal.

Földmivelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.